

CONSERVATORIO PROFESIONAL

Cantiga

Ourense

Curso 2019/2020

Centro Autorizado Profesional de Música
“Cantiga”
Ourense

Adaptación Programación Didáctica
Piano complementario
Data: 11 Maio 2020

Instrucións do 27 de abril de 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa para o desenvolvemento do terceiro trimestre do curso académico 2019/20, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia.

Profesor:
Christian Casas Hernández

ÍNDICE

1. Criterios de avaliación e mínimos esixibles

2. Avaliación e cualificación

3. Metodoloxía e actividades do 3º trimestre

4. Información e publicidade

Dada a situación excepcional causada pola expansión da pandemia do COVID-19 e a consecuente suspensión da actividade escolar presencial, a programación elaborada para a materia de Guitarra, experimentará unha modificación significativa durante o terceiro trimestre, quedando como segue:

1. Criterios de avaliación e mínimos esixibles.

Poderanse flexibilizar os mínimos esixibles analizando cada caso de forma individualizada.

O grao de profundización estará baseado soamente na primeira e segunda avaliación.

Ampliarase a materia impartida có fin de reforzar, recuperar ou ampliar as aprendizaxes realizadas dende a declaración do estado de alarma sempre e cando beneficie ao alumnado (nunca minorando a cualificación).

Incorporarase, a través das correspondentes programacións didácticas do vindeiro curso, parte do currículo que non se puido desenvolver.

1.1. Criterios de avaliación.

- Ler textos a primeira vista. Este criterio de avaliación pretende constatar a capacidade do alumnado para desenvolverse con certo grao de autonomía na lectura dun texto instrumental.
- Mostrar nos estudos e obras a capacidade de aprendizaxe progresiva individual. Este criterio de avaliación pretende verificar que o alumnado é capaz de aplicar no seu estudo as indicacións do profesorado e, con elas, desenvolver unha autonomía de traballo que lles permita unha certa valoración do seu rendemento.
- Interpretar obras de acordo cos criterios de estilo correspondentes. Este criterio de avaliación pretende comprobar a capacidade do alumnado para utilizar o tempo, a articulación e a dinámica como elementos básicos da interpretación.

- Actuar como membro dun grupo e manifestar a capacidade de tocar ou cantar ao mesmo tempo que escoita e se adapta ao resto dos instrumentos ou voces. Este criterio de avaliación presta atención á capacidade do alumnado de adaptarse musical e sonoramente aos seus compañeiros para realizar un traballo común.
- Chegar a través da análise á estrutura harmónica interna dun fragmento de partitura para teclado. Mediante este criterio poderase avaliar a capacidade do alumnado para utilizar a análise como medio para achar a estrutura harmónica subxacente nun fragmento de música, e determinar os diferentes tratamentos a que foi sometida polo compositor ou compositora para a realización da obra.
- Redución harmónica dun fragmento sinxelo de música escrita para un instrumento polifónico. Mediante este criterio poderase avaliar os coñecementos analíticos do alumnado no referente á identificación das estruturas harmónicas básicas, mediante un exercicio de lectura baseado principalmente na eliminación de todo o que non sexa esencial desde o punto de vista das devanditas estruturas.
- Lectura simplificada de obras ou fragmentos con disposicións harmónicas.
- tipicamente pianísticas (arpexos, etc). Mediante este criterio poderase avaliar a capacidade de síntese do alumnado e a súa rapidez na realización de pasaxes harmónicas simples, pero de execución relativamente complicada.
- Repentización dunha partitura participando dentro dun grupo de instrumentos ou acompañando a un solista. Trátase de avaliar o grao de desenvolvemento dos reflexos e demais calidades que son estimuladas no alumnado a través da lectura improvisada formando parte dun grupo de instrumentistas ou no acompañamento a un solista vocal e instrumental.

1.2. Mínimos esixibles.

PRIMEIRO CURSO

1. Adquisición e desenvolvemento de hábitos de postura e relaxación adecuados para a execución pianística (brazo, antebrazo, man, etc).

2. Coñecemento de principios básicos de técnica: dicitación de acordes básicos, articulacións (legato, picado, staccato), diferenciación entre dinámicas básicas (forte, piano), nocións básicas de fraseo.
3. Práctica elemental de lectura a primeira vista: a dúas claves, con valores longos e ámbito reducido para ambas mans, tonalidades e acordes abordados no curso, alternancia na participación das dúas mans, melodías con acompañamentos sinxelos, movementos paralelos ou contrarios, etc.
4. Acompañamento e Improvisación:
 - Acordes: I - V - IV
 - Enlaces harmónicos: Os derivados da combinación deses acordes.
 - Estructuras harmónicas: I - I - V - I/I - V - V - I/I - IV - V - I/I - I - V - V/V - V I - I/IV - I - V - I/, etc.
 - Patrón rítmico de acompañamento a dúas mans e coa man esquerda soa, en esquemas rítmicos sinxelos.
 - Tonalidades: DoM - SolM - FaM - A m - O meu m - Re m.
 - Frase / Semifrase / Estructura harmónica. Análise de partituras sinxelas de pouca extensión.
 - Improvisación melódica con notas reais e coa escala pentatónica sobre unha estrutura harmónica dada.
 - Inicio á utilización das notas de adorno (aquelas alleas á harmonía).
5. Interpretación de obras sinxelas ao piano. Práctica de pezas a 4 mans.

SEGUNDO CURSO

O curso 2º é basicamente unha profundización e unha ampliación dos seguintes puntos con respecto ao curso anterior:

1. Ampliación de articulacións e dinámicas (sfz, ^-,mp, pp, ff, rit, ten, etc).
2. Profundización na lectura a primeira vista: ámbito reducido pero simultaneidade na participación de ambas mans, melodías acompañadas con acordes despregados na man esquerda (baixos tipo Alberti, arpejos, etc).
3. Acompañamento e Improvisación:
 - Acordes: I – V – IV – II – VI.

- Enlaces harmónicos: traballar os tres niveis de acordes (man esquerda fundamentais, man dereita acorde nas súas tres posibles posicións e enlaces harmónicos derivados delas).
 - Estructuras harmónicas: Derivadas da combinación posible dos novos acordes. Estructuras de 8 e 16 compases.
 - Patróns rítmicos de complexidade crecente: corcheas en man esquerda e da man dereita cando se acompaña con ambas mans.
 - Tonalidades: Re M – Si b M – Si m – Sol m.
 - Análise formal de obras de maior duración, formas binarias A-B, tripartitas A-B-C, etc.
 - Motivo melódico e a súa adaptación por enlace harmónico.
 - Improvisación melódica utilizando notas de paso e floreos.
4. Interpretación de obras sinxelas de diferentes estilos. Pezas a catro mans sinxelas.

TERCEIRO CURSO

Este curso consiste nunha profundización e aplicación dos seguintes puntos con respecto ao anterior:

1. Ampliación de articulacións e dinámicas (sfz, ^-,mp, pp, ff, rit, ten, etc).
2. Lectura a primeira vista: Ampliación do ámbito . Ser capaces de ler partituras de complexidade crecente previa análise e comprensión das mesmas
3. Acompañamento e Improvisación:
 - Acordes: Tódolos graos
 - Enlaces harmónicos: coñecer a 6/4 cadencial, a dominante da dominante. Aqueles enlaces derivados da utilización de novos graos.
 - Estructuras harmónicas: estrutura de Blues ou Rock I – I –I – I – IV – IV – I – I –V – IV – I – V, estrutura da cadencia andaluza I – VII - VI – V.
 - Patróns rítmicos de complexidade crecente: semicorcheas, síncopas.
 - Tonalidades: La M – Mi M – Fa#m – Do#m.
 - Análise formal de Sonatinas, coñecer forma sonata, rondó, etc.
 - Motivo melódico e a súa adaptación por enlace harmónico e por transporte.

- Improvisación melódica utilizando escalas modais (frixia, lidia e eólica para a cadencia andaluza, a mixolidia, escalas de blues. Uso das notas de apoiatura na improvisación.
4. Interpretación de obras de diferentes estilos.

CUARTO CURSO

Este curso consiste nunha profundización e aplicación dos seguintes puntos con respecto ao anterior:

1. Ampliación no manexo do teclado. Ser capaces de despregar acordes e arpejos ó longo do piano. Tocar melodías sinxelas ou baixos de longa duración en oitavas. Práctica de arpejos. Perfeccionamento do fraseo e dos conceptos estilísticos.
2. Acompañamento e Improvisación:
 - a. Acordes: Tódolos graos, notas engadidas, 7, 7, 7, 9, etc.
 - b. Enlaces harmónicos: inversións de acordes, dominantes secundarias.
 - c. Estructuras harmónicas: iniciación ó cifrado americano, series de 7as dominantes e diatónicas, procesos de modulacións, coñecemento e práctica de estruturas de obras coñecidas.
 - d. Patróns rítmicos de complexidade crecente: ritmos de música pop, latinos, populares, etc. Acompañamento despregando o acorde ó longo do piano. Achar a estrutura harmónica dunha melodía e acompañala con diferentes acompañamentos.
 - e. Tonalidades: Todas.
 - f. Análise formal por parte do alumno de pezas sinxelas para piano e o seu propio instrumento harmónica e formalmente.
 - g. Motivos melódicos con todo tipo de notas de adorno e a súa adaptación por enlace harmónico e transporte.
 - h. Improvisación melódica utilizando escalas modais, maiores e menores tendo en conta a implicación que sobre elas supón os novos cifrados.
3. Interpretación de obras de diferentes estilos.

De ser posible, ampliarase a materia impartida có fin de reforzar, recuperar ou ampliar as aprendizaxes realizadas dende a declaración do

estado de alarma polo Real Decreto 463/2020, sempre e cando beneficie ao alumnado (nunca minorando a cualificación).

De ser necesario, tendo en conta as circunstancias anteriormente referidas, poderse incorporar, a través das correspondentes programacións didácticas do vindeiro curso, parte do currículo que non se puidese desenvolver.

2. Avaliación e cualificación

2.1. Procedementos e ferramentas de avaliación.

Terase en conta o traballo realizado durante a 1ª/2ª avaliación e realizarase por vía telemática (os medios utilizados poden consultarse no apartado da metodoloxía) traballo de repaso, recuperación e reforzo a partir da declaración do estado de alarma (nunca minorando as calificacións).

Para este fin utilizaranse segundo as necesidades individuais do alumnado as seguintes ferramentas:

- Probas escritas: teranse en conta as realizadas durante a 1ª/2ª avaliación e realizaranse por vía telemática (videoconferencia etc.) para o reforzo/ampliación/recuperación a partir da declaración do estado de alarma (nunca minorando as calificacións)
- Probas orais: teranse en conta as realizadas durante a 1ª/2ª avaliación e valorarase a posibilidade de realización das mesmas por vía telemática (videoconferencia etc.) para o reforzo/ampliación/recuperación a partir da declaración do estado de alarma (nunca minorando as cualificacións)
- Técnicas audiovisuais: de ser o caso, enviarase por parte do alumnado material audiovisual (audio/vídeo) que sirva de referencia para valorar as aprendizaxes do alumnado a partir da declaración do estado de alarma (nunca minorando as cualificacións).
- Traballos de desenvolvemento: de ser o caso establecerase o procedemento telemático axeitado para o envío dos mesmos a partir da declaración do estado de alarma, tendo en conta o resultado soamente para incrementar a cualificación outorgada.

2.2. Cualificación final.

Tendo en conta la materia, o cálculo da cualificación final será realizado mediante o seguinte procedemento:

Tomarase como referencia a cualificación obtida na 2ª avaliación tendo en conta o carácter continuo da materia e poderá incrementarse en “2” puntos en base ás actividades realizadas por vía telemática logo da declaración do estado de alarma (valoradas en todo caso tendo en conta os criterios de avaliación, mínimos esixibles e procedementos e ferramentas de avaliación establecidos na presente programación en apartados previos) nunca minorando a cualificación da 2ª avaliación.

2.3. Proba extraordinaria de setembro.

O alumnado que non acade unha cualificación positiva (puntuación de 5 ou superior) na avaliación final ordinaria terá dereito á realización dunha proba que será no mes de setembro, nas datas fixadas pola dirección do centro educativo e á que será convocado coa debida antelación.

A devandita proba extraordinaria consistirá nunhas probas escritas e orais baseadas nos criterios de avaliación e mínimos esixibles reflectidos na presente programación.

Os criterios de cualificación que se aplicarán son os que seguen:

- Execución e interpretación individual, das partituras e exercicios traballados durante o trimestre, superando os contidos mínimos, 100%.

Ante a eventual imposibilidade de realización dunha proba presencial tendo en conta a situación sanitaria, arbitraranse as medidas oportunas para a realización da proba extraordinaria empregando medios telemáticos, sendo igualmente de aplicación o deseño e avaliación da mesma referidos anteriormente.

2.4. Avaliación de materias pendentes e procedemento para a recuperación da 1ª – 2ª avaliación.

Neste caso concreto non procede establecer a avaliación de materias pendentes.

3. Metodoloxía e actividades do 3º trimestre (recuperación, repaso, reforzo, e no seu caso, ampliación).

3.1. Actividades.

Durante o terceiro trimestre desenvolveranse actividades de recuperación, repaso, reforzo e, no seu caso, ampliación das aprendizaxes anteriores, tendo en conta que en ningún caso poderán minorar as cualificacións da 1º/2ª avaliación.

Para o alumnado que non adquirise as aprendizaxes imprescindibles nos dous primeiros trimestres do curso, proporánselle actividades que lles axuden a adquirilas e superar a materia, co obxectivo de que os alumnos e alumnas poidan continuar o seu proceso formativo.

Levaranse a cabo as seguintes actividades tal como:

- Exercicios de percepción interna da propia relaxación e utilización consciente do peso do brazo.
- Exercicios de técnica dixital (independencia, velocidade, forza e resistencia nos movementos de articulación dos dedos e desenvolvemento da técnica braquial, caída e lanzamentos de antebrazo e brazo, movementos de rotación e circulares da man e pulso, desprazamentos laterais, etc.).
- Principios de dixitación pianística.
- Practica dos diversos modos de pulsación ou ataques posibles, en función sempre da dinámica, o fraseo e o sentido musical xeral do fragmento do que se trate.
- Exercicios sobre técnica polifónica básica.
- Práctica intensiva da lectura a primeira vista.
- Lectura harmónica e lectura contrapuntística, estrictamente lineal, a dous e incluso a tres voces.
- Estudos de obras do repertorio pianístico de dificultade progresiva.

3.2. Metodoloxía (alumnado con conectividade e sen conectividade).

A materia impartirase fundamentalmente a través de exercicios de técnica, audicións, e da interpretación instrumental, de partituras adaptadas ao nivel do alumno para a súa interpretación.

Principios metodolóxicos

- A actividade. A asignatura de Piano complementario levarase a cabo de forma activa, de xeito que a meirande parte do tempo adicarse á realización de actividades por parte do alumnado.
- A unidade de teoría e práctica. A súa tradicional separación non facilita a fixación do aprendido no proceso de ensinanza-aprendizaxe. Para misturar a práctica e a teoría a través da actividade, é necesario un principio de intervención educativa baseado na investigación persoal, por parte da docencia, e dos/das discentes de forma individual e grupal.
- A atención personalizada. En todo momento terase en conta a dimensión individual e afectiva de cada alumno, valorando os avances que realice dende os seus coñecementos iniciais (detectados na avaliación diagnóstica), e tendo en conta as súas capacidades.
- A creatividade, mediante a inclusión de actividades que estimulen o pensamento (exercicios, traballos, prácticas, investigacións...). Para elo terase en conta que tódalas persoas posúen unha creatividade innata, relacionada co momento evolutivo que viven.
- A socialización, ademais de potenciar as relacións do grupo entre si e o traballo en equipo, facilitarase o contacto co exterior (asistencia a audicións, concertos, saídas didácticas...), proporcionándolle as pautas de conducta necesarias para asistir a este tipo de eventos.
- A interdisciplinaridade. A relación con outras materias é mais que destacada, polo que se poderán aproveitar os numerosos puntos de contacto co currículo das outras asignaturas, especialmente de Acompañamento e Análise.
- A globalización. A diferenza de outras áreas, que posúen bloques de contidos máis independentes, a de “Piano complementario” amosa unha relación continua entre eles. Esta relación facilitará a existencia dunha aprendizaxe global, funcional e significativa.
- A transversalidade. Xeralmente partírase dos procedementos para chegar ós conceptos prestando unha gran atención ás actitudes como corresponde a unha materia de índole práctica, que incide enormemente na educación do espírito e do intelecto.

- O entorno sociocultural, tendo en conta os recursos didácticos que poida ofertar, como centros académicos (outros conservatorios, escolas de música), agrupacións (bandas, orquestras, coros, agrupacións de música tradicional e popular...), emisoras de radio e televisión, prensa, salas de concertos,...

Métodos didácticos

Os métodos didácticos a empregar son:

- Método de proxectos: prantexa ó alumnado situacións complexas con vistas a que tenten resolvelas dunha maneira creativa, estimulando a imaxinación, a creatividade e a aplicación das súas propias crenzas. Non se proporcionarán directamente os coñecementos senón que ensinaráselles a manexar os que xa posúen, para que poidan descubrir, coa axuda do profesor, outras cousas. Este método é moi útil por tratarse dunha asignatura de índole práctica.
- Aprendizaxe por descubrimento: a base deste traballo é observar e rexistrar información de forma sistemática, información da que logo se poidan extraer conclusións. Non se trata de proporcionar directamente os coñecementos, senón de ensinalos a manexar os que xa teñen. Esta aprendizaxe por descubrimento supón que:
 - O contido principal a aprender non se da, hai que descubri-lo.
 - Existe unha etapa de tanteo, anterior á captación do significado.
 - É necesaria unha etapa de interiorización da información descuberta.

Será habitual cos métodos didácticos sexan medios de traballo comúns ante algunhas unidades.

Modelo de aprendizaxe

O modelo a empregar baséase na aprendizaxe significativa, dende o punto de vista constructivista da intervención pedagóxica. A partir dos coñecementos previos do alumno, desenrolaranse contidos de forma estruturada, de modo que a posibilidade de construír novas aprendizaxes depende do xa aprendido (aprendizaxes en “espiral”), tendo en conta que cada nova aprendizaxe aumenta a súa capacidade de aprender.

Sobre a base deste principio terase presente que se debe:

- Propiciar situacións que sexan motivadoras
- Crear contextos de aprendizaxe que lles obriguen a ter presentes os contidos xa aprendidos, especialmente aqueles que debido a súa índole práctica, foran interiorizados e automatizados
 - Garantir a construción de aprendizaxes significativas e en espiral
 - Promover na aula un ambiente de intercambio, colaboración e interacción como motor de aprendizaxe.

A metodoloxía será 100% online. Co fin de conseguir un ambiente flexible, dinámico, participativo e enriquecedor, o curso celebrarase nunha plataforma online (Skype), a través da cal o alumno poderá contactar cos profesores en todo momento, así como con resto dos alumnos.

Toda a documentación de cada clase estará dispoñible nesta plataforma para que o alumno poida descargala e estudala dun xeito cómodo e sinxelo, en calquera lugar e momento.

Por outra banda, para enriquecer a formación que se ofrece, hai chats dinámicos e de debates entre profesores e alumnos nos que se resolverán dúbidas e incidencias.

3.3. Materiais e recursos.

Tanto os profesores como os alumnos disporán de diversos recursos materiais e telemáticos para facilitar a comunicación, a fluidez e o desenvolvemento das clases.

Recursos Materiais:

- ordenador
- Tableta
- Teléfono móbil
- Micrófono
- Auriculares
- Teclado electrónico
- Libro de Texto:

- Piano Complementario de Angel Casero Alcañiz – Mª Dolores Ciscar. de 1º, 2º, 3º e 4º curso. Editorial Rivera Editores
- Iniciación ao Piano de Tchokov/Gemiu. Ed. Real Musical
- Cadernos de Adriana de Antón G. Abril. Ed. Real Musical
- El Piano Preparatorio de Tchokov/Gemiu. Ed. Real Musical
- Improvisación ó Piano. Volume 1. Exercicios fundamentais. Emilio Molina.
- Improvisación ó Piano. Volume 2. Estructuras harmónicas. Emilio Molina.
- Improvisación e acompañamento, (vol. 1º, 2º, 3º). Emilio Molina.
- Ademais de partituras e exercicios facilitados polo profesor.

Recursos Telemáticos:

- Conexión a Internet
- Plataforma online
- Skype
- WhatsApp
- Correo electrónico

4. Información e publicidade.

4.1. Información ao alumnado e ás familias.

A principal vía de comunicación có alumnado e familias será a plataforma “Skype” tendo en conta que é o mecanismo oficial do Centro e o medio empregado maioritariamente.

Empregarase igualmente a comunicación por email, chats e/ou outras que permita un seguimento continuo do alumnado e unha comunicación fluída coas familias, garantindo así a evolución e progreso do alumnado.

4.2. Publicidade.

Cada docente informará ao seu alumnado e familias da presente programación didáctica a través de email/videoconferencia e/ou outros mecanismos.

Logo de receptionadas as programacións didácticas, a dirección do centro procederá á publicación das mesmas na páxina web có fin de dar maior accesibilidade e visibilidade para toda a comunidade educativa, que igualmente será informada da citada publicación polos mecanismos referidos anteriormente.